

ВПРОВАДЖЕННЯ ЕФЕКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ БІОЛОГІЇ ТА ЕКОЛОГІЇ В СИСТЕМІ БЕЗПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ

Ковальчук А. Р., студент

Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка

Реформування системи освіти та покращення якості освіти за міжнародними стандартами передбачає заміну консервативної освіти на більш компетентнісну, якісну та перспективну. Науковець І. Бех зазначає, що компетентнісний підхід у сучасній освіті може забезпечити високий рівень розвитку здібностей, де учні є не об'єктами, а суб'єктами навчання [1].

Вчений В. Чайка виокремлює перспективність компетентнісного підходу та виділяє готовність майбутніх експертів, самоосвіта, самопізнання як рушійну силу в освітньому процесі [2].

Згідно з А. Вербицьким, впровадження компетентнісного підходу в системі неперервної освіти вимагає значної переробки освітнього змісту, оскільки сучасний підхід покладає акцент на формуванні ключових компетентностей, які охоплюють різні сфери діяльності, а не лише на набутті учнями знань, умінь та навичок [3].

У контексті глобальних екологічних змін, сучасна освітня програма вимагає збільшення рівня біологічної освіченості та усвідомлення не лише серед учнів, але й у всьому суспільстві. Сучасна біологічна освіта має на меті забезпечити розуміння розвитку організмів, їх еволюції, біорізноманіття, екосистем, а також структурних та функціональних аспектів життя. Знання про живу природу та умови існування сприяють формуванню учнівського відношення до природи. Розуміння спадковості та змінливості організмів є основою для здорового способу життя та збереження фізичного, психічного, соціального та морального благополуччя, сприяючи розвитку здорового суспільства [4].

На сучасному етапі біологічні науки є ключовими галузями наукового пізнання, які відіграють важливу роль у сферах охорони здоров'я, медицини, валеології, гігієни та збереження довкілля. Проблеми екології та біоетики набули значного значення. Знання в галузі біології є необхідним елементом формування екологічної культури особистості та раціонального природокористування. Новітні досягнення в біології вимагають нових підходів до її вивчення. Біологічна освіта повинна орієнтуватися на сучасні та майбутні цінності, що базуються на розумінні невід'ємної єдності людини та природи. Ставлення до навколишнього середовища залежить від екологічних знань, відношення до природи, що формуються не лише під час навчального процесу, а й у сімейному середовищі. Формування екологічної компетентності в умовах неперервної освіти дає можливість учням та майбутнім студентам володіти екологічними компетенціями.

Біологічні здібності — це система комплексних якостей, індивідуальних особливостей кожної особистості. Така система характеризується здатністю та бажанням швидко та якісно вирішувати проблеми на всіх рівнях. Важливими складовими біологічних здібностей є пізнавальне мислення та практична діяльність учнів. Біологічну ємність можна порівняти із законом гомеостазу в тому, що кожен із її окремих елементів залежить від усіх інших елементів, тим самим впливаючи та змінюючи продуктивність кожного елемента. Жодна здатність не існує самотійно. Це дає нам підстави зрозуміти, що для гармонійного розвитку особистості важливо не тільки оволодіти знаннями, сформувати вміння та навички, а й уміння самотійно їх модифікувати, поєднувати та використовувати в різних сферах діяльності. Цінність знань полягає в можливості застосувати їх у повсякденному житті [5].

У системі безперервної освіти знання наукових ідей, перспектив і концептуальних систем є особливо важливими. Базові поняття загальної біології та базові знання раціонального природокористування є стійкою основою вибору сучасною людиною пріоритетів у житті, здоров'ї, безпеці та

навколишньому середовищі. Вивчаючи теми біології, учні дізнаються про загальні закономірності життя, властивості живої матерії, закони існування. Сучасні біологічні науки мають потужний освітній потенціал і сприяють розвитку різноманітних світоглядних позицій у вивченні біологічних об'єктів, явищ і процесів. Зміст предмета «Біологія» сприяє формуванню в учнів системи загальнолюдських цінностей та розвитку гуманного ставлення до всього живого, а не сприйняття лише людини як царя природи. Біологічна освіта сприяє фізичному вихованню особистості шляхом вивчення особливостей будови організму людини та процесів життєдіяльності.

В курсі "Біологія людини" велика увага приділяється аспектам гігієни та здоров'я, висвітлюються гігієнічні стандарти та правила поведінки. На нашу думку, особлива увага приділяється гігієнічному вихованню, яке визнається пріоритетним завданням практично у всіх частинах курсу біології. Важливо навчити учнів розуміти взаємозв'язок між теоретичними знаннями та їх практичним застосуванням.

Метою сучасної освіти має бути розвиток важливих здібностей. Сучасність вимагає від суспільства формування нових стандартів біологічного та екологічного мислення. Компетентнісний підхід є одним із найперспективніших методів навчання в системі неперервної освіти, тому його необхідно постійно впроваджувати в освітній процес.

Реалізація компетентнісної методики навчання біології та екології в системі неперервної освіти має на меті формування в учнів базових компетентностей, тобто вміння застосовувати набуті базові знання, уміння та навички для вирішення різноманітних завдань. Майбутнє.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бех І. Д. Теоретико-прикладний сенс компетентнісного підходу в педагогіці / І. Д. Бех // Педагогіка і психологія. – 2009. – № 2(63). – С. 27–31.

2. Чайка В. М. Реалізація компетентнісного підходу в системі підготовки майбутнього вчителя / 105 В. М. Чайка // Шляхи модернізації вищої освіти у контексті євроінтеграції : Матер. регіон. наук.- практ. семінару / за заг. ред. Г. В. Терещука. – Тернопіль : Вид-во ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2008. – С. 21–26.

3. Вербицкий А. А. Компетентностный подход и теория контекстного обучения / А. А. Вербицкий. – М. : ИЦ ПКПС, 2004. – 84 с.

4. Навчання біології учнів основної школи / Матяш Н.Ю., Коршевніук Т.В., Рибалко Л.М., Козленко О.Г.: методичний посібник /. — К.: КОНВІ ПРІНТ, 2019. — 208 с.

5.Електронний ресурс: https://westudents.com.ua/glavy/77363-33-vidi-zdbnostey.html#google_vignette

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ГНІЗДУВАННЯ ЛЕЛЕКИ БІЛОГО (CICONIA CICONIA) НА ЗАКАРПАТТІ

Коложварі С.В., доктор філософії в галузі екології

Гаднадь І.І., доктор філософії в галузі природничих наук

Когут Е.І., доктор філософії в галузі біології

Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II

На території Закарпатської області з 2016 року проводяться моніторингові дослідження популяцій лелеки білого (*Ciconia ciconia*). В результаті досліджень було зафіксовано гніздування лелеки у 551 населеному пункті, відмічалися чисельність і щільність особин даного виду. У регіональному частотно-просторовому поширенні лелек на основі аналітичних показників виявлено суттєві відмінності. У 1933–34 роках Шандор Грабарь у 104 населених пунктах Закарпаття зафіксував 760 лелечих гнізд [7]. З того часу чисельність популяції білих лелек по всій Європі постійно скорочується. В Україні також відмічена тенденція до зменшення їх кількості, найбільш помітно це відбувається в південних та східних областях країни [1, 2, 3, 4]. До основних комплексних факторів, що зумовлюють зменшення чисельності особин